एकाइ ४ · सामाजिक समस्या र समाधान

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ४०

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ४०

१ मुख्य शब्द [४]

कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी तलको अनुच्छेदका खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको ०.५ अङ्क छ।

अन्धविश्वास **ओसारपसार** **घरेलु हिंसा** **घुम्टो प्रथा** **दाइजो** **भ्रष्टाचार** **मानव बेचबिखन** **शून्य सहनशीलता** **सामाजिक समस्या** **सुशासन**

समाजका मूल्यमान्यता र नियमविपरीतका जुन व्यवहारले व्यक्ति र समाजलाई नराम्रो असर गर्छन्, तिनलाई _____ भनिन्छ। कुनै मानिसलाई वस्तुझैँ किन्ने वा बेच्ने कामलाई _____ भनिन्छ भने बेच्ने वा शोषण गर्ने उद्देश्यले मानिसलाई एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा लैजाने कामलाई _____ भनिन्छ। परिवारभित्र परिवारकै सदस्यले अर्को सदस्यमाथि गर्ने शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य वा आर्थिक दुर्व्यवहारलाई _____ भनिन्छ। विवाहमा दुलहीपक्षले दुलाहापक्षलाई दिने नगद, जिन्सी, धनसम्पत्ति वा उपहारलाई _____ भनिन्छ। गहिरो अध्ययन वा जानकारी नलिई समाजमा चलेका प्रथा र प्रचलनमा आँखा चिम्लेर विश्वास गर्नु _____ हो। शक्ति र पदको आडमा अधिकारको दुरुपयोग गरी अनुचित कामबाट आर्थिक वा अन्य लाभ लिनुलाई _____ भनिन्छ। सानो वा ठुलो कुनै पनि भ्रष्टाचार सहन नगर्ने नीतिलाई _____ भनिन्छ।

२ जोडा मिलाउनुहोस् [३]

समूह 'क' का संस्थालाई समूह 'ख' मा दिइएका तिनका परिचय वा कामसँग जोडा मिलाई कोठामा अक्षर लेख्नुहोस्। समूह 'ख' को एउटा उत्तर बढी छ। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

समूह 'क'		समूह 'ख'
१. युनिसेफ	☐	**क.** सरकारी आम्दानी र खर्चको लेखापरीक्षण
२. जनसङ्ख्या कोष (युएनएफपिए)	☐	**ख.** भ्रष्टाचार अनुभूति सूचकाङ्क निकाल्ने गैरसरकारी संस्था
३. अन्तर्राष्ट्रिय श्रम सङ्गठन	☐	**ग.** प्रजनन स्वास्थ्य, परिवार नियोजन र जनगणनामा सहयोग गर्ने कोष
४. ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेसनल	☐	**घ.** सार्वजनिक पदमा भएकाको भ्रष्टाचारको अनुसन्धान
५. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	☐	**ङ.** सूचनाको हक प्रयोग गर्न सघाउने आयोग
६. महालेखा परीक्षक	☐	**च.** सन् १९१९ मा बनेको, बालश्रम अन्त्यमा काम गर्ने संस्था
		छ. सन् १९४६ मा बनेको, बालबालिकाका लागि काम गर्ने कोष

३ ठिक कि बेठिक? [२]

वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. बेच्ने उद्देश्यले झुक्याएर विदेश लैजान लागिएकी किशोरी आफैँ जान राजी भए त्यो ओसारपसार हुँदैन। ☐

ii. दाइजो माग्नु वा दाइजो ल्याउन दबाब दिनु घरेलु हिंसा (कसुर र सजाय) ऐनअनुसार आर्थिक यातना हो। ☐

iii. युनिसेफ संयुक्त राष्ट्रसङ्घको विशिष्टीकृत संस्था हो। ☐

iv. घुस लिने मात्र होइन, घुस दिने पनि दोषी हुन्छ। ☐

४ अति छोटो उत्तर [८]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. घरेलु हिंसा (कसुर र सजाय) ऐन, २०६६ ले छुट्याएका चार किसिमका यातनाको नाम लेख्नुहोस्। [१]

ख. घरेलु हिंसाको उजुरी दिन सकिने कुनै दुई ठाउँको नाम लेख्नुहोस्। [१]

ग. मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ अनुसार कति वर्ष उमेर नपुगी गरिएको विवाह स्वतः बदर हुन्छ? [१]

घ. बेचबिखनबाट उद्धार भएर फर्केका व्यक्तिलाई दोषी ठान्नु किन गलत हो? [१]

ङ. एक जना छोराले ज्येष्ठ नागरिक बुबाको पेन्सन खोसेर उहाँलाई औषधी किन्न दिँदैनन्। घरेलु हिंसा ऐनअनुसार यो कुन किसिमको यातना हो? [१]

च. टोलका केही मानिसले एक महिलालाई बोक्सीको आरोप लगाएर गाउँबाट निकाल्ने धम्की दिए। कानुनअनुसार यो काम के हो? [१]

छ. पृथ्वीनारायण शाहले दिव्य उपदेशमा कसलाई देशका ठुला शत्रु भनेका छन्? [१]

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-10-social/social-problems-and-solutions

ज. सामाजिक समस्या समाधानको पहिलो चरण के हो? **[१]**

५ छोटो उत्तर **[१२]**

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. मानव बेचबिखनबाट व्यक्ति र समाजमा पर्ने असरहरूको सूची बनाउनुहोस्। **[४]**

ख. घुम्टो प्रथालाई किन सामाजिक समस्या भनिएको हो, चर्चा गर्नुहोस्। **[४]**

ग. बालविवाह रोक्न तपाईं के के प्रयत्न गर्न सक्नुहुन्छ? **[४]**

६ लामो उत्तर [७]

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

भ्रष्टाचारबाट समाजमा देखापर्ने समस्याहरू बुँदागत रूपमा टिपोट गरी समाधानका लागि उपयुक्त सुझाव दिनुहोस्।

७ सोच्नुहोस् [४]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

एउटा गाउँमा प्रहरीले सबै छाउगोठ भत्काइदियो। केही महिनापछि मानिसहरू त्रिपालमा छाउ बार्न थाले। यो समाधान किन टिकेन? दिगो समाधानका लागि के गर्नुपर्ला?

८ क्रियाकलाप: समस्या समाधानको खाका (अङ्क नदिइने)

आफ्नो समुदायको कुनै एक सामाजिक समस्या छानी समस्या समाधानका छ चरणअनुसार यसको समाधानको खाका तयार गर्नुहोस्।

चरण	मेरो समुदायको समस्या:
समस्याको पृष्ठभूमिको अध्ययन	
समस्या र मूल कारणको पहिचान	
समस्याको असर	
समाधानका सम्भावित विकल्प	
उत्तम विकल्प छनोट	
समाधानको प्रतिबद्धता र प्रयोग	